

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขต สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขต สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ เขต สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 36 คน ใช้ประชากรทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 427 คน หาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวม 241 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอนคือ
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ
ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขต มีลักษณะเป็นมาตราส่วน
ประเมินค่า

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขต มีลักษณะ เป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์เขตและผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง
ผู้วิจัยส่งผ่านสำนักการศึกษา ส่งแบบสอบถามไปเป็นจำนวน 241 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 236 ฉบับ
เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิจัยได้จำนวน 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.85

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้
ดังนี้

ศึกษานิเทศก์เขตส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง อายุระหว่าง 40-49 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์เขตมากที่สุดในช่วง 1-5 ปี

ผู้บริหารโรงเรียน เพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน อายุ 50 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุดในช่วง 6-10 ปี

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เขต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้
ดังนี้

1. หมวดบริการและส่งเสริมการศึกษา

1.1 งานธุรการ การเงินบัญชีและพัสดุ ศึกษานิเทศก์เขตและผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยศึกษานิเทศก์เขตเห็นว่างานที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ได้แก่ ดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้ เป็นไปตามระเบียบ จัดระบบการติดต่อสื่อสารระหว่าง

งานศึกษาดูงานกับโรงเรียน สร้างจิตสำนึกของข้าราชการงานศึกษาดูงานที่จะอำนวยความสะดวก
ข้าราชการครู และผู้มาติดต่องาน และมีการสอบถามความต้องการของโรงเรียน เพื่อจัดตั้งงบ
ประมาณของโรงเรียน

1.2 งานเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน
เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ
มากทุกข้อ เช่นกัน

1.3 งานปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2523 ศึกษาธิการเขตและ
ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการ
ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 งานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน
เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ
มากทุกข้อ

1.5 การประชาสัมพันธ์ ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการ
ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.6 การติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานอื่น ๆ ศึกษาธิการเขต
และผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า
มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.7 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มี
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุก
ข้อ

การปฏิบัติงานดังกล่าวในหมวดบริการและส่งเสริมการศึกษา ศึกษาธิการเขตและ
ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการเขตปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. หมวดการเจ้าหน้าที่

2.1 การเจ้าหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
และในงานศึกษาดูงาน ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

การปฏิบัติงานดังกล่าวในหมวดการเจ้าหน้าที่ ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาดูการเขตปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3. หมวดนิเทศการศึกษา

3.1 การพัฒนาการศึกษา ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.2 งานการเรียนการสอน ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.3 งานส่งเสริมคุณลักษณะโรงเรียน ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.4 การนิเทศและตรวจเยี่ยม ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.5 งานสนับสนุนวิชาการ ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.6 งานข้อมูลทางการศึกษา ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.7 ประสานงานวิชาการระหว่างโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษาดูการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ

การปฏิบัติงานดังกล่าวในหมวดนิติเทศการศึกษา ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศึกษาธิการเขตปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษาธิการเขต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดบริการและส่งเสริมการศึกษา

ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ในการปฏิบัติงานหมวดบริการและส่งเสริมการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ศึกษาธิการเขตเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของเขตและโรงเรียน การติดตามเด็กในเกณฑ์บังคับ การได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินการตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ และความเหมาะสมของกฎหมายและมีระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สำหรับข้ออื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดการเจ้าหน้าที่

ศึกษาธิการเขต เห็นว่า ในการปฏิบัติงานหมวดการเจ้าหน้าที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ศึกษาธิการเขต เห็นว่า มีปัญหาที่อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ โอกาสก้าวหน้าตามสายงานของข้าราชการงานศึกษาธิการ ส่วนปัญหาอยู่ในระดับน้อย 6 ข้อ ได้แก่ การกำหนดระดับของตำแหน่งศึกษาธิการเขตและของข้าราชการงานศึกษาธิการ จำนวนอัตรากำลังของข้าราชการงานศึกษาธิการ การกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของข้าราชการงานศึกษาธิการ การจัดสายการบังคับบัญชาของงานศึกษาธิการ อำนาจในการปกครองบังคับบัญชาข้าราชการครูและอัตรากำลังของข้าราชการครูที่ได้รับ สำหรับข้ออื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดนิติเทศการศึกษา

ศึกษาธิการเขตและผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ในการปฏิบัติงานหมวดนิติเทศการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ศึกษาธิการเขตเห็นว่า มีปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย 3 ข้อ ได้แก่ การปฏิบัติงานตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ การได้รับทรัพยากรสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานศูนย์วิชาการของเขต และข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในเขต สำหรับข้ออื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์เขตส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง สำหรับผู้บริหารโรงเรียน เป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะว่า ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนั้นใช้วิธีแต่งตั้งจากผู้ผ่านการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งคัดเลือกจากผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ดังนั้นเพศชายและเพศหญิงจึงมีโอกาสเท่า ๆ กัน

ศึกษานิเทศก์เขตส่วนใหญ่อายุ 40-49 ปี รองลงมาอายุ 50 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นวัยที่มีประสบการณ์และความชำนาญในการปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี เป็นผู้อาวุโส และได้รับการยกย่องนับถือว่ามีความสุขรอบคอบในการตัดสินใจสั่งการ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อายุ 50 ปีขึ้นไป รองลงมาอายุ 40-49 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ใกล้เคียงกับศึกษานิเทศก์เขต

ด้านวุฒิทางการศึกษา ศึกษานิเทศก์เขตส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี รองลงมาคือวุฒิปริญญาโท สำหรับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี รองลงมาคือวุฒิปริญญาโทและต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนเท่ากัน

ด้านระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เขตส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี รองลงมาคือ 11-15 ปี สำหรับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี รองลงมาคือ 1-5 ปี

2. การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เขต

จากผลการวิจัยพบประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การปฏิบัติงานหมวดบริการและส่งเสริมการศึกษา ศึกษานิเทศก์เขตเห็นว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่างานที่ศึกษานิเทศก์เขตเห็นว่าได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบ ทั้งนี้เพราะ เป็นงานที่ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับที่ พันัส หันนาคินทร์ (2524) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเงินว่า แม้จะไม่ใช่หัวใจของการดำเนินงานการศึกษาก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติมักจะยิ่งใหญ่กว่าในแง่ของงานบริการ ผู้บริหารจึงใช้เวลาไปกับงานนี้เป็นส่วนมาก

2.2 การปฏิบัติงานหมวดการเจ้าหน้าที่ ศึกษาธิการ เขต เห็นว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน งานหมวดการเจ้าหน้าที่ เป็นงานที่ต้องรับผิดชอบ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรของข้าราชการครู-การโรงเรียน และข้าราชการในงานศึกษาธิการ อีกทั้ง เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด จะปฏิบัตินอกเหนือกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับไม่ได้ ฉะนั้นงานจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ และตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้อย่างแน่ชัด

2.3 การปฏิบัติงานหมวดนิเทศการศึกษา ศึกษาธิการ เขต เห็นว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะงานในหมวดนิเทศการศึกษาเป็นงานด้านวิชาการ อันเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของศึกษาธิการเขต การที่กรุงเทพมหานครกำหนดให้มีหมวดนิเทศการศึกษา เพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการโดยตรง จึงมีส่วนช่วย เสริมให้บทบาทของศึกษาธิการเขต ในการบริหารงานวิชาการสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และงานด้านวิชาการมีรูปแบบ เป็นระบบระเบียบดีขึ้น อีกทั้งงานด้านวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530-2534) และผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานครฉบับนี้ ทำให้เกิดศูนย์วิชาการเขตทุกเขต 36 เขต โดยมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์วิชาการเขตข้อหนึ่งว่า "... เพื่อให้มีองค์กรเสริมและช่วยเหลืองานศึกษาธิการเขตในการพัฒนาการศึกษาด้านต่าง ๆ ภายในเขต..." การดำเนินงานของศูนย์วิชาการเขต เน้นการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในเขต จึงเป็นการสนับสนุนงานในหมวดนิเทศการศึกษา ให้เห็นผลการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ งานด้านวิชาการของสำนักงานเขตที่ได้เคยปฏิบัติกันมาแต่เดิมนั้นก็ได้จากความร่วมมือกันของโรงเรียน รวมกันเป็น "กลุ่มโรงเรียน" โดยการรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันภายในเขตเดียวกัน เป็นกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของกลุ่มโรงเรียนข้อหนึ่งว่า "... เพื่อให้โรงเรียนได้ร่วมมือช่วยเหลือกันในการบริหารทางวิชาการ..."

การที่มีกลุ่มโรงเรียนและศูนย์วิชาการเขต เป็นองค์กรเสริมช่วยงานด้านวิชาการของเขต อาจจะ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานของศึกษาธิการเขต ในหมวดนี้ อยู่ในระดับมาก และมีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้น เรื่องนี้ คือ ศึกษาธิการเขตได้ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องมาก เป็นอันดับหนึ่ง

จากผลการวิจัย การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขต อยู่ในระดับมากทุกหมวด ทั้งนี้อาจ
 C เป็นเพราะศึกษานิเทศก์ต้องการปฏิบัติงานทุกหมวดมากพอ ๆ กัน ไม่ต้องการให้เน้นหนักในงาน
 หมวดใดหมวดหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สุธีระ ทานตวณิช (2521) ที่กล่าวว่า
 ในปัจจุบันนี้ งานบริหารการศึกษาทุกด้านมีความสำคัญไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้โครงสร้างใหม่ของ
 งานศึกษานิเทศก์กำหนดขอบข่ายครอบคลุมงานที่ต้องปฏิบัติครบถ้วน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติ
 ที่แน่ชัด ทำให้ศึกษานิเทศก์มีความมั่นใจและพอใจที่จะปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

การที่ศึกษานิเทศก์เขต เป็นเสมือนตัวแทนของสำนักงานการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในระดับเขต
 และช่วยเหลือผู้อำนวยการเขตในการปฏิบัติราชการทางด้านการบริหารการศึกษา มีอำนาจหน้าที่
 ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสานงานกับส่วนราชการและสถานศึกษาภายในเขต เพื่อให้
 การจัดการศึกษาภายในเขตดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ศึกษานิเทศก์เขตจึงจำเป็นต้องมีการ
 ปรับปรุงตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้ในหลักและกระบวนการบริหาร จะต้องเป็นผู้ชำนาญทางการ
 ศึกษา จะต้องใช้พลังความสามารถของกลุ่มต่าง ๆ มาปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังคำ
 กล่าวของ อรุณ รักธรรม (2524) ที่กล่าวไว้ว่า มนุษย์ส่วนใหญ่มีความปรารถนาที่จะเห็นความ
 เจริญก้าวหน้าของตนเอง และเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ก่อ
 สวัสดิทพณิชย์ (2522) ที่กล่าวว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอมี 2 ลักษณะ คือ บทบาทตาม
 กฎหมายและบทบาทที่ปฏิบัติจริง

3. ปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เขต

3.1 ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดบริการและส่งเสริมการศึกษา ศึกษานิเทศก์เขต
 เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด และผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดเช่นกัน
 ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะการรวมงาน 3 หมวด (เดิม) คือ หมวดธุรการและการเงิน หมวด
 บริหารงานนักเรียน และหมวดลูกเสือและยุวกาชาด มารวมเป็นหมวดเดียวกัน และเป็นการรวม
 อัตรากำลังจาก 3 หมวด มาอยู่ในหมวดเดียวกันด้วย ทำให้อัตรากำลังของหมวดบริการและ
 ส่งเสริมการศึกษา มากเพียงพอที่จะช่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์เขต ให้มีประสิทธิภาพและ
 ประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น จึงพบว่า ปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดการเจ้าหน้าที่ ศึกษานิเทศก์เขต เห็นว่า มีปัญหาอยู่
 ในระดับน้อย และผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาในรายข้อ
 พบว่าปัญหาที่ศึกษานิเทศก์เขตเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ โอกาสก้าวหน้าตามสายงานของ

ข้าราชการงานศึกษาธิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลื่อนระดับตำแหน่งของข้าราชการงานศึกษาธิการ ต้องผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งตามตำแหน่งที่ว่างซึ่งมีไม่มากนัก ทำให้มีข้าราชการงานศึกษาธิการอยู่อีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่สามารถเลื่อนระดับตำแหน่งได้ เนื่องจากยังไม่ได้รับการแต่งตั้งหรือยังไม่มีตำแหน่งว่างที่จะแต่งตั้งได้ หรือสอบไม่ได้ ดังนั้นจึงพบว่า โอกาสก้าวหน้าตามสายงานของข้าราชการงานศึกษาธิการ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุมพล พงษ์พิพัฒน์ (2529) ที่พบปัญหาในการบริหารงานของศึกษาธิการเขตคือ เจ้าหน้าที่งานศึกษาธิการมีโอกาสก้าวหน้าตามสายงานได้น้อย และพบว่า สาเหตุของปัญหาคือ "... เป็นมติของคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) ที่ได้กำหนดตำแหน่งและระดับของเจ้าหน้าที่งานศึกษาธิการเขตไว้ต่ำ และในการกำหนดตำแหน่งและระดับดังกล่าว ถือเอาเกณฑ์การวิเคราะห์ปริมาณงานเป็นหลัก..."

ในเรื่องนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อชี้แจงของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตามบันทึกที่ กท 9100/89 ลงวันที่ 25 มกราคม 2533 ที่ว่า "... ตำแหน่งที่กำหนดตามโครงสร้างใหม่จะสามารถสร้างความก้าวหน้าให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในงานศึกษาธิการได้มากกว่าเดิม เพราะตำแหน่งหัวหน้าหมวดบริการและส่งเสริมการศึกษาคือ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 5 ตำแหน่งหัวหน้าหมวดการเจ้าหน้าที่คือ ตำแหน่งบุคลากร 5 เป็นตำแหน่งที่ต้องแต่งตั้งจากผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทางการศึกษาก็สามารถที่จะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดดังกล่าวนี้ได้ แต่ต้องผ่านการสอบคัดเลือก เพื่อเปลี่ยนสายงานเสียก่อน ทั้งนี้เพราะแต่เดิมผู้ปฏิบัติงานในงานศึกษาธิการในฐานะหัวหน้าหมวดเหล่านี้ต่างเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานการศึกษาซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับควบ 2-4 เท่านั้น มีผู้ที่ดำรงตำแหน่งในระดับควบ 3-5 ซึ่งเป็นระดับควบที่สูงกว่า..."

ข้อเท็จจริงข้าราชการงานศึกษาธิการ ที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ยังมีอยู่จำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถจะเลื่อนตำแหน่งได้ เนื่องจากขาดคุณสมบัติด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ทำให้ปัญหาเรื่องโอกาสก้าวหน้าตามสายงาน ยังคงมีอยู่ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างงานศึกษาธิการใหม่

3.3 ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดนิเทศการศึกษา ศึกษาธิการเขตเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด และผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด เช่นกัน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโครงสร้างงานศึกษาธิการมีการเปลี่ยนแปลงใหม่โดยกำหนดให้มีหมวดนิเทศการศึกษาเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลเพื่อช่วยแก้ปัญหาการปฏิบัติงานด้านวิชาการ รวมทั้งเพิ่มบุคลากรให้มีเพียงพอในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุมพล พงษ์พิพัฒน์ (2529) เกี่ยวกับปัญหาทางด้านวิชาการ พบว่า "...งานศึกษาธิการไม่มีหมวดวิชาการ ทำให้เกิดปัญหาต่อศึกษาธิการเขต..." และ "...ขาดแคลนบุคลากรที่จะช่วยกลั่นกรองงานด้านวิชาการ..." ซึ่งสาเหตุของปัญหาคือ "...กฎหมายไม่ได้กำหนดตำแหน่งนี้ไว้ และคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) ไม่ได้กำหนดให้มีหมวดวิชาการในงานศึกษาธิการ..." และได้ให้ข้อเสนอแนะคือ "...ควรจัดให้มีศึกษานิเทศก์ หรือ เพิ่มตำแหน่งนักวิชาการประจำสำนักงานเขต จัดตั้งหมวดวิชาการในงานศึกษาธิการ การขอความช่วยเหลือจากโรงเรียนภายในเขตและการจัดตั้งศูนย์วิชาการ..." นอกจากนี้ จากการวิจัยของ ศรีวิไล บุญศิริระ (2526) พบปัญหาเกี่ยวกับการจัดองค์กรของกรุงเทพมหานครว่า "...ไม่มีการกระจายหน่วยงานทางด้านวิชาการไปในระดับเขต ทำให้บริการล่าช้า..."

ดังนั้น การที่กำหนดให้มีหมวดนิเทศการศึกษา ในงานศึกษาธิการ เพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการ จึงช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารงานด้านวิชาการของศึกษาธิการเขต จากผลการวิจัย จึงพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานหมวดนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า การปฏิบัติงานของศึกษาธิการเขต อยู่ในระดับมาก และปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของงานศึกษาธิการเป็น 3 หมวด ซึ่งพอจะอธิบายได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของงานศึกษาธิการ จากเดิมมี 4 หมวด เป็น 3 หมวด นั้น งานใน 4 หมวดเดิมยังคงปฏิบัติอยู่เช่นเดิม เพียงแต่นำงานที่มีลักษณะงานเดียวกันมารวมให้อยู่ในหมวดเดียวกัน และเพิ่มงานที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติ คือ งานด้านวิชาการขึ้นใหม่เป็นหมวดนิเทศการศึกษา ปัญหาที่ศึกษาธิการเขตต้องประสบมากในอดีตที่ผ่านมา อันได้แก่ การไม่มีหมวดวิชาการในงานศึกษาธิการ และการช่วยราชการของครูนั้น จึงสามารถแก้ไขไปได้จากการที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างงานศึกษาธิการในครั้งนี้ เนื่องจากโครงสร้างใหม่กำหนดให้มีหมวดนิเทศการศึกษา เพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการโดยเฉพาะ และให้มีศึกษานิเทศก์ เขตประจำเขตละ 1 คน เพื่อช่วยเหลือศึกษาธิการเขตในการปฏิบัติงานวิชาการ

2. การขยายสำนักงานเขตจากเดิมมี 24 สำนักงานเขต เพิ่มเป็น 36 สำนักงานเขตมีผลทำให้เขตขนาดใหญ่ถูกแบ่งพื้นที่เหลือขนาดเขตเล็กลง งานที่ต้องรับผิดชอบของเขตขนาดใหญ่เดิมนั้นก็ลดลง เนื่องจากกระจายงานไปให้เขตใหม่ อีกทั้งได้รับอัตรากำลังเพิ่มขึ้นตามเขตที่ขยายใหม่ เพราะสำนักงานเขตขยายเพิ่มขึ้นถึง 50% อัตรากำลังบุคลากรจึงขยายเพิ่มตามเขตขยายด้วย ดังนั้นปัญหาที่ศึกษาธิการเขตเคยประสบมาก เกี่ยวกับการขาดอัตรากำลัง และการช่วยราชการของข้าราชการครูจึงลดลง การวิจัยครั้งนี้ จึงพบว่า มีปัญหาน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การปฏิบัติงานในหมวดนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ดั่งขึ้นใหม่ ขึ้นเริ่มต้น อาจจะยังไม่พบปัญหา เนื่องจากมีศึกษานิเทศก์ประจำเขตละ 1 คน เพื่อช่วยงานศึกษาธิการเขต ในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เมื่อคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) ได้กำหนดให้หมวดนิเทศการศึกษา ในงานศึกษาธิการเขต เพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการโดยเฉพาะแล้ว ทำให้งานด้านนี้ ซึ่งเคยอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษา ได้โอนงานมาให้งานศึกษาธิการหลายเรื่อง และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษา กรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา จึงควรที่จะให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และการที่มีศึกษานิเทศก์เขต ช่วยปฏิบัติงานในด้านนี้ ทำให้การปฏิบัติงานของศึกษาธิการเขตมีประสิทธิภาพดีขึ้น แต่เนื่องจากสำนักงานเขตทั้ง 36 เขตนั้น มีขนาดแตกต่างกัน มีจำนวนโรงเรียนในความรับผิดชอบไม่เท่ากัน เขตที่มีโรงเรียนในความรับผิดชอบน้อยที่สุด มีเพียง 1 โรงเรียน และเขตที่มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบมากที่สุด มีจำนวนถึง 37 โรงเรียน จากความแตกต่างกันนี้เอง ทำให้เห็นว่าปริมาณงานย่อมแตกต่างกันในแต่ละเขต ดังนั้นการที่มีศึกษานิเทศก์เขต เพียง 1 คนเท่ากันทุกเขตนั้น ควรพิจารณาให้มีเพิ่มขึ้นเป็น 2 คน สำหรับเขตที่มีปริมาณงานและความรับผิดชอบโรงเรียนเป็นจำนวนมาก

1.2 ตำแหน่งศึกษาธิการเขตแต่เดิมนั้น เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ และเปลี่ยนมาเป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2529 คณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ก.ก.) ควรพิจารณา

เลื่อนระดับตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ เขตให้มีโอกาสเลื่อนได้ เช่นเดียวกับข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร เพื่อเปิดโอกาสให้ศึกษานิเทศก์ เขตมีความก้าวหน้าในสายงานได้สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เขต ในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำกับการตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของศึกษานิเทศก์ เขต สังกัดกรุงเทพมหานคร